

QVÆSTIO MEDICA,

QVODLIBETARIIS DISPVATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS, XXVIII. IANVARII,
M. IOANNE DE MONTIGNY, Doctore Medico, Moderatore.

Suntne ridicula, commentitia, & chimerica Chymicorum Principia?

983.

HABET scientia & ars vnaqueque sua principia, quibus firmis quasi cardinibus sustentetur & veritur; sublati ruit. Hæc qui in omnibus rebus venatur, audit Philosophus: imò apud ipsos Sapientie Proceres vsu receptum est, vt is vnus qui primorum principiorum apto nexu inter se coherentium notitia pollet, intelligens donec nomen: iis quippe cognitum, venit in lucem veritas, vel non quesita: nunquam consistit expleta mens, quæ in hoc luc illicque fluctuantem rerum confusione animo gerens, quæmodò natus obharebit, nihilque ratum, fixum aut comprehensum habens, semper in eo stabit loco, vnde dimoveri facile possit: nempe in hac densissima rerum humanarum caligine, vix vnquam certa capi poterit cognitio, nisi quum ad ea ventum est, quæ initia sunt, & tanquam semina rerum omnium: Ipsa nullam ex sese, aut vlla ex alia re trahunt originem: Hæc verò tantò sunt cognitu difficiliora, & nostris remotiora sensibus. Proximum & illis locum tenent Elementa, saltem hoc titulo principiorum appellatione non indigna, quòd ab iis ortum trahant quæcumque per varias mutationes vices ad iteritum deducuntur.

NULLA res consummata est, dum incipit, suntque semper longè à perfectò exordia: ita balbutiente adhuc Philosophiâ, tam multa & vana fuerunt de rerum Naturæ principii placita, vt non tam credas dissidentium Philosophorum dogmata, quàm egrotantium somnia. Tot illi errores, quot diversas invexere sententias, quas & tanta verborum obscuritate involverunt, vt hoc vno sapere visi sint, quod quæ revera ignorabant, ea se profanum vulgus velle celare finxerint. Hoc morbo tamdiu laboravit Orbis, quoad divini vir ingenii, & penes Deum quidem homo, at penes homines Deus alter Aristoteles (cui tamen digitos ad fontes prius intenderat magnus Hippocratio) discussis veteris incitric latebris, homines ad Veritatis lucem, & intimos Naturæ recessus pervidendos evocavit. Hunc meritò ceu veræ Sapientie Parentem, sequuta est univèrsa Philosophorum turba: tam enim cum ratione consentit, quàm ab ea, & ab invicem ceteri Sophistæ dissentiunt: sic Terram, Aërem, Ignem, Aquam, prima esse mundi corpora, ab hisque fieri & condescere reliqua dilucido continuòque demonstrationum filo probavit: sic habuit Naturam in numerato, vt non aliunde petenda sit tota cognitionis humane certitudo. Hinc Scientia omnes, quas vna peperit Philosophia, huius innixæ principii, suum illico decus & splendorem recepere: maximè verò quæ cum certis Philosophiæ partibus maximam habent affinitatem, vt cognata Physiæ Medicina, in qua hoc quicquid magis excellit, quò plus in illa proficit: viam nimirum sternit facemque præfert, vmbra alioquin captaturo, & cædes per experientia facturo quamplurimas: propterea, qui eius imperiti Medicinam profiterentur, Circulatores, Agyrtæ, Impoltores, imò publici Tortores habendi, & igne feròque coercendi.

IN vulgaria & receptatilla rerum Univerſitatis principia, misere nuper impegnerunt carbonarii, cinerei ac fumoſi Philosophi, ausi asserere corpora omnia, primùm de Sale, Mercurio, Sulfure, concrevisse, in eaque demum tam sponte, quàm sua arte dissolvi singula. Hæc tria suis de fornacibus, vel potius ex Orco in hanc mundanam scenam protraxere principia, qui superfluum & invilem, ne dicam putidulum Pharmaceutices ancillulam, *Alchymistiam*, temerè dilabantur in ambages somniorum *Paracelsi*, hominis furiosi, maniaci, cogitatione, sermone, vita moribque monstroſi: & facile fuit vt Aristotelem ac rationem floccifaceret publicus impolitor, prodigiosè impius & ignarus, qui plures admittit Deos, è quibus & aliqui nos ad flagitia fiant; qui docet Deiparam Virginem nihil ad formandum Christi corpus contulisse: Christum ipsam arte magica sicut tabefecisse, vocat in dubium, sine aliâ quando iteranda nobis mortuis vita (ad quam tamen se & casus animantes revocare, & citra feminæ villius consortium vivos destillatoris in vas homines creare posse iactat) iurat in cælo reperi falem, sulfur, atque mercurium, ab hocque rubere cælum: nutriti, & in tabem ire sidera, eorūque recteſcenda esse lapides, gemmas, silices, vñ cum terra in hunc medium orbem quasi purgamenta carbonèſque proiecta: ipsos denique lapides vivere, ac edere: vivere item cibos & metalla, quæ gravibus concussa paroxysmis, non sine pavore sua reſciant excrementa: bellus sibi videtur, Monarchamque se vocat ac Principem Scientiarum omnium, qui tam portentosa doctrina orbem infect, & quod mirum, hoc virus, cum non modò è spurcissimo ore evomuerit, sed & per Typographos chartis illeverit, etiamnum hodie à nonnullis avidè combibitur: adeo malignitatis humanæ vitio nova expecti, vetera contemni solent.

VT in Homine Iecoris calore prodit è pane sanguis, quem tamen in pane prius fuisse nemo sapiens dixerit: sic *Chymici*, hominum genus maleferiatum, mendacissimum, impudentissimum, Vulcani sui operâ, è quorundam destructione mixtorum producant corpora, quæ propterea ceteris inesse volunt, & sulphuris, salis, atque mercurii titulo insignienda, ab iisque etiam mixti cuiusque genium ac vires pendere. Sanè, tam ex iis compacta sunt corpora nostra, quàm è vermibus & pediculis, in quos abeunt corruptione. Quibusdam nomine tenus Philosophis, anima fuit pro sale, contra Chymicis sal est pro anima: est & nonnullis pro corpore, vique adeo timent, ne videantur insulsi, vt sunt ignari & superbi, si cum Aristotele fateantur solis se nutriti, proindeque constare dulcibus: facerent profecto vt sal longè minoris apud nos veniret, si quod debent, persuaderent eo plena esse cæmeteria. Omnino suo igne sales faciunt, non se cernunt, iisque causticis & deventibus sepius condunt ad gemitatem egorum corpora. Nec verò minus periti sunt sulphuris atque mercurii, quàm salis artifices. Nusquam non pollicentur versuros se omnes rerum species in hæc tria corpora, quod vinum in Adamante factum ostendunt. Quin & tam bene sibi consentiunt, vt quamquam ea prædicent esse simplicissima, in horum tamen vnoquoque reperiant & duo alia, veluti in sulfure, falem & Mercurium, ac vicissim: quemadmodum egri qui ab iis deficiantur, in croco metallorum, Gilla Cacophraſti, laudano suo, granulis opiat, & aliis venenis metallicis quotidie deprehendunt. Quid quod Thaumaturgi isti suffiones, dum tria illa tantum in omni re investigant principia, vel inviti duo statim deregunt alia, phlegma videlicet, & terram, quam fortè non malè vocant damnatam, si species artem cum ipsis damnandam artificibus, summo suo merito è *xépanes*, in malam crucem, aut in Morboniam mittendis, vnde malum pedem artulerunt: arque has vbi ex illata Naturæ vi, ruinas exhibuere, renouandi, cum liberis, orbis potestatem atque gloriam sibi arrogant, sculi nostri incommoda, mortis fratres perniciosi, infones venefici, legitime Medicinæ *θελαχνηματα* & *μεταλλαται*, propudia, pestes publicæ, metallorum corruptores, dignissimi qui ad metalla, vel ad threms damnentur, vt tandem bonos & innoxios necandi finem faciant. Planè, quemadmodum gallinam in ovum, vinum in mustum aut omphacium, apes in bovem redire nullus faciat, sic illis impensa perit & opera, qui, quod vnus Naturæ opus est, arte nituntur efficere, vt eas dissoluta mixta resumant formas, quæ primorum sunt corporum, è quibus olim coalescere.

APage itaque artem illam inestabilem, antimoniam, irritam, inanem, *αἰνυμαρδία*, nullas habentem veritatis vmbas, cui capitalis lex est apposta, & quæ vanis subnixæ principii, nimirumque frequenti civium nostrorum strage cedeque, plus nimio fœmetipſam refutat. Non conveniunt cæſis Scholis monstroſa illa portenta vocabulorum, regulus, bezoar, elixir, colcothar, caput mortuum, rebis, & his similia, mera impostura, mendaciorum & venenorum nomina. Tantum ipsi esse potest cum Philosophia Medicinæ commercii, quantum sui cum amaricò: vt non iniuria quiddam vbi que scelerum est, intorqueatur congeraturque in nefarios illos moriferæ Chymiz professores: scilicet nihil vilius abiectiusque Chymistâ, palamque hominis perdit & profugiat nomen est: brevier, nefarius, Iudeus, rabulis, decoctoribus, magis, astrologis, perjuris, mendacibus, veneficis, duro eggestatis telo eneatis, adulterati auri argenteis reis portus est & illecebra, scandalum Sapientibus, qui rectius horas in Naturæ integritate spectanda collocant. Si quid est tibi sanæ mentis, haud vnquam cum Grillis istis noctu diuque flammis advigilaveris, quamvis ambulatorium metallorum naturam, seque Midæ similes faciant scelerati *χρονολογισμοί*: frustra ab iis partum expectas aureum: cum aliquo menses ferberet officina, nascetur tibi cineris plurimum, salis ne mica quidem: trahent te secum in eandem calamitatis foveam, facientque & Creso Codrum: nec felicius res succedet, si minus divitiis, sed perandis egorum causâ pharmacis fornacem adornaveris. Hoc conferre ignis, vt iis vi citius vitæ pensum absolvant, eoque fiant deteriora, quòd ad nocendum promptiora, vt vel marmoreum & glaciale vrant hominem, corruptaq; eius temperie, peregrinas adificiant vires. Quàm isti Chymistæ periculosas obtrudant merces, vel per se ex eo docent, quòd cum egrotant ipsi, nostris contenti remediis, à suis venenis abſtinent, quæ quolibet pretio dividendum stolidis: quinetiam inter se dissident, & sua invicem, ceu minus secuta damnant, aut quæ pernicioſa criminantur, vt pote cum eorum vniuersique tenere se vendit optimum parandi modum: eximium nempe mysterium, nunquam cuiquam revelandum, nec nisi ipso mortis die decedendum. Et hæc sunt arcana illa sublimia, *αἰθρηται*, imò *ἀνέγνωται*, pluviam Eleusinia sacra, & magnalia adeo pretiosa tantique momenti, quibus etiam viri Principes, Magnates, & Aulici perſeque omnes misere lactantur ac decipiuntur. Tantum & huic arti impudentia est, impune venena propinare, si Chymicum ignem sint experta, quasi sic deleteriam vim exuant, nec tam facile ad pristinam redeant malignitatem, quàm ad ingenium cicuratus leo. Hinc opinor, toties suum egris stibium, aut chalcanthum, mera venena, ceu nauticum officiosè porrigunt, ne migrantibus deſit quod Charonti pendant. Quid multa? Chymia fœda quedam est iactantia, ars sine arte, cuius initium sit blandiri, medium splendide mentiri, & defecata Medicinæ prætextu, optulium quoſque ac innoxios, sed nimis credulos iugulare: extremum nihil invenire: eius verò studioſorum stipendium, tabes, mors præmatura, crux merita, aut summa inopia, per quam fit, vt post tot neces impune patratas, in xenodochio aut proctrotophio, summo suo iure, miseram, vitulatricem & iugulatricem & iugulatricem profundant animam.

Ergo sunt ridicula, commentitia & chimerica Chymicorum Principia.

Proponebat Lutetiæ ROBERTVS PATIN, Parisinus. A.R.S.H. M.DC.XLIX.

DOMINI DOCTORES DISPVATVRI.

M. Tiffanus Fontaine, Schol. Prof.

M. Franciscus Pajor.

M. Florimundus Langlois.

M. Claudius le Vasseur.

M. Dionysius Jonquet.

M. Iacobus Gavois.

M. Guido Patin.

M. Iacobus Theuart.

M. Urbanus Bodincan, Med. Regius.

F.M.P.
JANUARIUS

424
407